

LUND
UNIVERSITY

Barns rättigheter i Knutby Filadelfia

En studie som granskar barnens levnadsvillkor i Knutby Filadelfia i relation till
barnkonventionen

Louise Rydberg

Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: vårterminen 2020
Handledare: Karin Zackari
Omfång: 10097 ord

**HUMAN
RIGHTS
STUDIES**

Abstract

Syftet med den här uppsatsen är att reda ut ifall barnen som levde i Knutby Filadelfia hade samma förutsättningar och tillgänglighet till sina rättigheter som barn har i det svenska samhället idag. Frågeställningen är: På vilket sätt begränsade Knutby Filadelfias lära och levnadsstil barnen i församlingens rättigheter? Frågeställningen besvaras med hjälp av en kvalitativ metod, idéanalys och teorier om dels sekter och om dels grupprättigheter gentemot barnens rättigheter. Det är viktigt att det finns en balans mellan grupp- och individuella rättigheter så att det ena inte tar över det andra, då grupp- och individuella rättigheter inte ska slå ut varandra utan komplettera varandra. I Knutby Filadelfia togs de individuella rättigheterna över av grupprättigheterna och det var den inre kretsen med den så kallade "Kristi Brud" i spetsen som styrde Knutby Filadelfia. Fokuset i församlingen kretsade runt Kristi Brud. Barnen i Knutby Filadelfia uppfostrades med psykisk disciplin, utnyttjades för sin arbetskraft och manipulerades av de vuxna. Studien av Knutby Filadelfia aktualiseras av att barnkonventionen blivit svensk lag (1 januari 2020). Även om just den här församlingen inte längre existerar, kan man lära sig något av fallet och förstå de möjliga konflikter som kan uppstå i religiösa samfund i Sverige när barnkonventionen samtidigt ska följas som lag.

Nyckelord: Knutby Filadelfia, Sekt, Grupprättigheter, Individuella rättigheter, Barnkonventionen, Barnen i Knutby Filadelfia, Religiösa samfund, Kristi Brud

Innehållsförteckning

1	Inledning	
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	6
1.2	Material och avgränsningar	7
1.2.1	Primär- och sekundärmaterial	7
1.2.2	Källkritik	8
1.3	Forskningsetiska bedömningar	10
2	Teori och metod	11
2.1	Teori	11
2.1.1	Grupp- och individuella rättigheter	11
2.1.2	Religionsfrihet	13
2.1.3	Sekter	14
2.1.4	Barns rättigheter	15
2.2	Metod	16
3	Bakgrund och tidigare forskning	18
3.1	Individuella rättigheter och rättigheter för religiösa samfund i tidigare forskning	18
3.2	Barns rättigheter i religiösa samfund	19
3.3	Knutby Filadelfia 1921 till 2018	20
3.4	Livstillen i Knutby Filadelfia	21
4	Vad man vet om barnen i Knutby Filadelfia	23
4.1	Barnen i Knutby Filadelfia	23
4.2	Barnens relation till Knutby Filadelfias ledare, Kristi Brud (Åsa Waldau)	24
4.3	Relationen mellan föräldrarna och barnen i Knutby	25
4.3.1	Perfect parent	25
4.3.2	Shunned Parent	26
4.3.3	Stand-in Parental	26
5	Analys och diskussion	27
5.1	Analys	27
5.1.1.	Barnen i Knutby Filadelfia	27
5.1.2.	Barnkonventionen	28
5.1.3.	Religiösa samfund, grupprättigheter och sekter	30
5.2	Diskussion	31
5.2.1	Knutby Filadelfia ett religiöst samfund	31
5.2.2	Barn i Knutby Filadelfia och barnkonventionen	33
6	Sammanfattning	35
	Referenser	37

1. Inledning

Knutby Filadelfia var ett religiöst samfund som existerade mellan 1921 och 2018. Uppsatsens fokus ligger på barnen som växte upp i Knutby Filadelfia. Tillgodosågs barnens rättigheter? Om inte, på vilket sätt begränsades barnens rättigheter? För att reda ut det här granskas barnkonventionen som sedan jämförs med levnadsstilen barnen i Knutby Filadelfia hade. Eftersom Knutby Filadelfia inte längre existerar kan man inte påverka hur församlingen styrdes. Men genom att granska barnkonventionen och jämföra med barnen i Knutby Filadelfia kan man få fram ett exempel på hur ett religiöst samfund hade bedömts utifrån barnkonventionen. Genom det här kan man uppmärksamma ett mönster som kan komma att uppstå i religiösa samfund i Sverige.

En del i uppsatsen handlar om sekter och förklara skillnaden mellan frireligiösa grupper och sekter. Där förtydligas om Knutby Filadelfia klassas som en sekt eller frireligiös rörelse inom kristendomen. Eftersom det kan vara känsligt att uttrycka att ett frireligiöst samfund klassas som sekt undersöker vi inte om Knutby Filadelfia var en sekt utan ifall församlingen hade sektliknande drag. Vad som hände i Knutby Filadelfia mellan åren 1921-2018 tas upp som en del i bakgrunden. Eftersom det hände mycket i Knutby Filadelfia under dessa åren underlättar det att ha en uppfattning av vad som hänt i församlingen innan fokuset är på barnen i församlingen.

En av studierna som beskrivs i tidigare forskning handlar om individuella rättigheter i religiösa samfund. Den här delen är med för att ge en mer allmän bild av hur det är att leva i ett religiöst samfund. Den andra studien i tidigare forskning handlar om barns rättigheter i religiösa samfund. Då uppsatsens fokus ligger på barns rättigheter i ett svenskt religiöst samfund var det rimligt att ta med en studie som har ett mer globalt perspektiv om det här ämnet.

1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

1.1.1 Problemformulering

Knutby Filadelfia var ett religiöst samfund som existerade mellan 1921 och 2018. Det finns diskussioner om huruvida Knutby Filadelfia ska klassas som en sekt eller inte. I min undersökning ska jag granska begreppet sekt och jämföra med Knutby Filadelfia. Fokuset i uppsatsen är barnen som levde i Knutby Filadelfia. Jag kommer granska barnens i Knutby Filadelfias levnadsstandard och jämföra med barnkonventionen. Det är redan tydligt att barnens rättigheter inte tillgodosågs i Knutby Filadelfia. Frågorna jag istället undersöker är: På vilket sätt begränsades barnens rättigheter i Knutby Filadelfia? Vad är det barnkonventionen säger som inte stämmer överens med Knutby Filadelfias levnadsstil och lära.

1.1.2 Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka barnens i Knutby Filadelfias förutsättningar. Ett annat syfte är att undersöka på vilket sätt Knutby Filadelfias levnadsstil och lära begränsade barnens rättigheter, i jämförelse med barnkonventionen. De här syftena är relevanta för att kunna analysera barnens rättigheter i liknande religiösa samfund eller sekter, sedan barnkonventionen blivit svensk lag. För att kunna undersöka syftet i uppsatsen behövs en beskrivning av teorin om grupp- och individuella rättigheter, teorin om sekter, teorin om barns rättigheter och teorin om religionsfrihet, eftersom Knutby Filadelfia var ett religiöst samfund och dessa teorier behövs förklaras för en tydligare bild av Knutby Filadelfias levnadssätt. Ett syfte med studiens helhet är att man ska kunna lära sig något av fallet för att förstå de möjliga konflikter som kan uppstå i religiösa samfund i Sverige när barnkonventionen samtidigt ska följas som lag.

1.1.3 Frågeställning

På vilket sätt begränsade Knutby Filadelfias lära och levnadsstil barnen i församlingens rättigheter?

1.2 Material och avgränsningar

Materialet som används i uppsatsen är textbaserat i form av svensk lag, barnkonventionen, tidningsartikel, artiklar och en avhandling. Materialet har tagits fram genom sökningar på internet och med hjälp av min handledare och Sanja Nilsson som lånat ut sin avhandling till mitt uppsatsskrivande. Uppsatsens material fyller olika funktioner för att göra uppsatsen genomförbar. Materialet i uppsatsen är studier i tidigare forskning som är relevanta ämnen för den här uppsatsen, olika teorier, tidningsartikel och en avhandling om barnen i Knutby Filadelfia. De olika funktionerna av materialet har alla en egen funktion i uppsatsen helhet.

De val av material och avgränsningar som gjorts för uppsatsen är varierande typ av material i form av exempelvis avhandling och tidningsartikel. Avgränsningarna är baserade på det som behövs för att förstå sammanhanget av uppsatsen. Jag har exempelvis avgränsat mig till ett religiöst samfund i Sverige, men jag har med information om alla medlemmar i Knutby Filadelfia, för att underlätta hur bilden var av barnens levnadssätt i Knutby Filadelfia var. Valet av en frikyrkoförsamling har avgränsats till en svensk frikyrkoförsamling eftersom jag kunde granska utifrån svenska lagar. Barnkonventionen är svensk lag sedan 1 januari 2020 och kan därför representera barn som lever i Sverige. Fokuset i uppsatsen ligger på en frikyrkoförsamling i Sverige och därför har jag valt att ta hänsyn till den svenska lagen om religionsfrihet. Uppsatsen är avgränsad till barn som levt i ett kristet frireligiöst samfund för att belysa rättighetsproblematiken som kan uppstå för barn i religiösa samfund. Därför inkluderas grupp- och individuella rättigheter, religionsfrihet och barnkonventionen i uppsatsen, för att aktualisera barns rättigheter som lever i religiösa samfund, i detta fall Knutby Filadelfia.

1.2.1 Primär- och sekundärmaterial

I den här uppsatsen används två primärkällor. Den ena är Barnkonventionen (1989) som är framställd av FN. FN är en internationell institution för mellanstatligt samarbete. Unicef är ett

organ inom FN som arbetar för barnens rättigheter och arbetar dagligen med barnkonventionen. Den andra primärkällan är lagen om religionsfrihet i Sverige som är hämtad från regeringskansliets rättsdatabaser.

Ett av de sekundärmaterial som valts till uppsatsen är en avhandling skriven av Sanja Nilsson. Avhandlingen har ett fokus på de barn som levde och växte upp i Knutby Filadelfia. Andra sekundärkällan är en artikel från dagstidningen Dagen. Den redogör händelseförloppet i Knutby Filadelfia från år 1921 till 2018 när församlingen lades ner. Den tredje sekundärkällan som valts till uppsatsen är skriven av Roy Wallis och beskriver vetenskapligt vad som definierar en sekt.

Professor Robert McCorquodale och professor emeritus Peter Jones artiklar är båda sekundärmaterial som används för att förklara teorin om grupp- och individuella rättigheter. Sekundärmaterial som är skrivet utav McCorquodale är ett kapitel ur boken *International Human Rights Law* och Jones sekundärmaterial är publicerat i *Stanford Encyclopedia of Philosophy*.

Merilin Kivlorgs artikel används som sekundärmaterial i tidigare forskning. Artikeln handlar om de individuella rättigheternas relation med religiösa samfund. De sista sekundärmaterialen är en artikel skriven av Stephen Hamner som handlar om barns rättigheter i religiösa samfund.

1.2.2 Källkritik

Unicef är ett organ inom FN. FN är ett internationellt organ för freds- och säkerhetsfrågor och för samarbete mellan nationer. FN består av 193 medlemsländer och jobbar med globala frågor världen över. Sverige gjorde FN:s barnkonvention till lag den 1 januari 2020. Barnkonventionen är en primärkälla i uppsatsen. Det finns folk som påstår att den är politiskt vinklad.

Barnkonventionen är tagen från Unicefs hemsida och jag anser därför att det är en källa som är pålitlig för den här uppsatsen.

Religionsfrihetslagen (1951:680) trädde i kraft för första gången år 1951 den 1:e januari med en ändring 1 april 1995 av Sveriges riksdag. Lagen tillhör de svenska lagarna och skyddas av staten. Lagen är hämtad från Sveriges riksdag vilket gör att källan är pålitlig och används även som primärkälla i uppsatsen.

Sanja Nilssons avhandling är en observations- och intervjustudie med barn, ungdomar, föräldrar och ledare inom Knutby Filadelfia som levde under åren 2014 till 2018. Avhandlingen beskriver församlingens bakgrund med fokus på barnen som växte upp i Knutby Filadelfia. Avgränsningen till barn underlättar eftersom den här uppsatsen fokuserar på barnen i Knutby Filadelfia. I och med att Nilssons avhandling har primärkällor i form av intervjuer med anhängare anser jag avhandlingen vara en trovärdig sekundärkälla.

Tidningsartikeln ”Detta hände i Knutby Filadelfia 1921-2018” är publicerad av *Dagen*. Tidningen är rikstäckande och politiskt oberoende. *Dagen* är en kristen dagstidning som huvudsakligen fokuserar på att bevaka förhållandet mellan tro och samhället. Tidningen skriver utifrån ett kristet perspektiv med kristna värderingar. Knutby Filadelfia var en frireligiös rörelse som härstammar från kristendomen vilket är något man måste ha i åtanke när man läser artikeln om Knutby Filadelfia. Artikeln är faktabaserad och informerar om händelser mellan 1921 och 2018 i Knutby Filadelfia. Artikeln anser jag som lämplig för uppsatsen eftersom den är informativ utan vinkling.

Artikeln som är skriven av Roy Wallis är en redogörelse av sektbegreppet. Roy Wallis var en sociolog som är mest känd för att ha tydliggjort skillnaden mellan religiösa kyrkor och sekter. Första publikationen av texten kom 1975 vilket gör texten något äldre, det här är något man måste ha i åtanke. Wallis teori om vad som definierar en sekt är en känd teori som används än idag. Texten anser jag därför vara trovärdig då det är en vetenskaplig artikel som redogör Wallis teori om sekter.

Kapitlet "Group rights" ur boken *International Human Rights Law* är skriven av Robert McCorquodale. McCorquodale är professor i internationell rätt och mänskliga rättigheter. Kapitlet ingår i ett samlingsverk av internationella lagar och de mänskliga rättigheterna. Kapitlet är trovärdigt eftersom det är litteratur som är godkänt av Lunds Universitet i undervisningens syfte då den används av andra kurser.

Den andra artikeln jag använder mig av i teoriavsnittet om grupp- och individuella rättigheter är skriven av Peter Jones. Peter Jones är professor emeritus i politisk filosofi. Hans artikel "Group Rights" är publicerad i *Stanford Encyclopedia of Philosophy* som är ett samlingsverk med artiklar av forskare från hela världen inom filosofi och relaterade ämnen. Artikeln är hämtad från en hemsida med vetenskapliga artiklar vilket gör den här artikeln till ett användbart och trovärdig sekundärkälla.

"Child rights organizations and religious" är en artikel som är skriven av Stephen Hamner. Artikeln är från år 2010. Artikeln är tio år gammal och är något man måste ha i åtanke när man läser delen som är refererad till Hamner. Jag anser dock att artikel är rimlig att använda i uppsatsen då Hamners artikel används för att beskriva tidigare forskning om barn organisationer och religiösa samfund. Artikel är tagen ur lubsearch vilket är Lunds universitets egna sök forum för elektroniska texter.

Merilin Kivlorg har skrivit artikel "Collective Religious Autonomy versus Individual Rights: A Challenge for the ECtHR?". Kivlorg är exper i ämnet religionsfrihet och sitter som ledamot i en rådgivande expertgrupp för religionsfrihet. Artikel är från 2014 och som jag nämnde i källaren innan är det viktigt att komma ihåg att artikel är skriven för sex år sedan, dock är även Kivlorgs del med i tidigare forskning och är därför okej att ha med som en sekundärkälla i uppsatsen.

1.2.3 Forskningsetiska bedömningar

I uppsatsen nämns namn som tidigare forskare har nämnt i sina skrifter. Jag har valt att enbart ha med Åsa Waldaus namn från Knutby Filadelfia då hon själv har gjort sig stor i media. Åsa är även den enda jag valt att nämna namnet på då hon var församlingens ledare. Resten av personerna som nämns har jag valt att inte använda namnen på, istället förekommer begrepp som barnflickan, pastorn, de vuxna och barnen istället för att lämna ut deras riktiga namn. Det här är för att jag inte vill utlämna privat information om någon utan deras godkännande.

Barnkonventionen och religionsfrihetslagen är lagar i Sverige och uppsatsen tar inte någon annan ställning än vad lagen säger. Användandet av lagarna har därför inga etniska tolkningar i uppsatsen. Huvuddiskussionen i uppsatsen handlar om hur ett slutet religiöst samfund behandlade barnen i samfundet som sedan jämförs med barnkonventionen. Resultatet av min undersökning är opartisk och bara informerande. Det är därför inte jag som påstår utan det är undersökningen som visar ett resultat.

2. Teori och Metod

2.1 Teori

2.1.1 Grupp- och individuella rättigheter

Mänskliga rättigheter är inte bara individers rättigheter. Vissa rättigheter kan man bara ha genom att tillhöra ett kollektiv och dessa kallas mer allmänt för grupprättigheter. När det talas om mänskliga rättigheter hänvisas det för de mesta till individen. Det här är inget konstigt då begreppet mänskliga rättigheter oftast används i samband med individen. Exempelvis när mänskliga rättigheter nämns på en nationell nivå hänvisas det till att man ska skydda de individuella rättigheterna. Grupprättigheter är något som inte lyfts fram på samma sätt som individuella rättigheter men faktum är att när en individ tillhör en grupp påverkas man automatiskt av gruppens dynamik.¹

Grupprättigheter finns till för att skydda en grupp och inte den enskilde individen i gruppen. Grupprättigheter innebär inte att alla grupper i världen har samma rättigheter. Den generella grupprättigheten handlar dock om att man ska skydda grupper på en kollektiv nivå gentemot samhället². Det finns ingen anledning till att försöka skilja på eller värdera högre mellan grupp- och individuella rättigheter i ett moraliskt tänkande. De båda rättigheterna funkar i ett moraliskt tänkande och försöker inte slå ut varandra, utan de försöker komplettera varandra. Faktum är att många grupprättigheter skapar anledning till individuella rättigheter skapar. Vissa individuella rättigheter går bara att begära som grupp. Exempel är att grupprättigheter kan hjälpa individen att få tillgång till sin individuella frihet för att man tillhör en specifik grupp i samhället³.

Det går att mixa ihop vad som faktiskt är en grupprättighet och vad som är en individuell rättighet. Grupprättigheter och rättigheter man som individ kan kräva för att man är tillhörande

¹ McCorquodale Robert. (red.) *International human rights law: Group rights*. UK: Oxford University, Moekli Daniel, Shah Sangeeta and Sivakumaran Sandesh, 2014, s.333

² McCorquodale Robert, 2014, s.334

³ Jones Peter, *Stanford Encyclopedia of Philosophy, Group Rights*, 2016, kapitel 8

en grupp är inte samma sak. Exempelvis är man student och tillhör ett universitet och har tillgång till universitetets bibliotek är inte det här en grupprättighet. Det här är en individuell rättighet som man har tillgång till på grund av att man är student vid universitet. Många individuella rättigheter är associerade till att man är anknuten till någon typ av grupp.⁴

Grupprättigheter är en rättighet som är mer specifik för gruppen än medlemmarna var för sig. Andra rättigheter som ofta hävdas som grupprättigheter är exempelvis rätten till kollektiva grupper och rätten till religiösa grupper. Med de menas att man ska acceptera de som grupp och acceptera deras utförande på sin tro som grupp. Grupprättigheter tillhör tredje generationen av rättigheter. Första generationen handlar om de politiska och civila rättigheterna, andra generationens rättigheter handlar om de sociala och ekonomiska rättigheterna och tredje generationens rättigheter handlar om utveckling, en hälsosam miljö, fred, kommunikation, humanitär hjälp och minoriteter. Det är ett tydligt samband mellan första och andra generationens rättigheter då de har de individuella rättigheterna i fokus och tredje generationens rättigheter skiljer sig åt då de har ett mer fokus på grupprättigheter.⁵

Det är viktigt att skilja på grupprättigheter och “group-differentiated”. Begreppet “group-differentiated” nämns första gången av Will Kymlicka (1995) som på svenska kan beskrivas som rättigheter som bygger på en individs medlemskap i en viss kulturell eller social grupp. Rätten är oftast riktad mot en mindre grupp i samhället exempelvis minoriteter. Rätten kan ge minoriteter i landet rätten till eget styre och rätten till att få leva sin traditionella levnadsstil. Det är dock viktigt som tidigare nämnt att inte anta att “group-differentiated” enbart är grupprättigheter. Om en minoritet exempelvis har rätten till att få jaga på en specifik mark är det en individuell rättighet, då man har rätten till att jaga för att man tillhör minoriteten. Om gruppen istället har rätten till eget styre är det en grupprättighet, det är gruppen som har rätten till eget styre och inte individerna som tillhör gruppen.⁶

⁴ Jones Peter, 2016, kapitel 1

⁵ Jones Peter, 2016, kapitel 9

⁶ Jones Peter, 2016, kapitel 1

Personer som är en del av en minoritet tillhör en kollektiv/grupprättighet. Minoritetsrättigheter är rättigheter som finns för de individer som tillhör en minoritet. Det finns deklARATIONEN som står bakom minoritets rättigheter, rättigheter som är grupprättigheter. En religiös minoritet är en minoritet i förhållande till den religion som dominerar samhället. Huruvida de är en skyldighet eller ej som minoritet är en annan fråga, i Sverige är det kristendomen. Det finns två sätt att tolka vem som bär på minoritetsrättigheter. Antingen är rättigheten individens men kan bara tillgodoses genom gruppen eller så är rätten gruppens och individen inordnar sig⁷. Som nämnt i stycket tidigare behöver inte en minoritets rättighet vara en grupprättighet utan det beror på vilken rättighet man talar om. Då Knutby Filadelfia var en frireligiös minoritet i det svenska samhället tas minoriteters, grupp- och individuella rättigheter upp.

2.1.2 Religionsfrihet

Religionsfrihet är en rättighet alla människor har och innebär att man har rätten till att utöva den tro man själv väljer. I Sverige trädde religionsfrihetslag (1951:680) i kraft med den senaste förändringen år 1995. I den svenska lagen om religionsfrihet står de att man får utöva sin religion fritt så länge den inte stör samhällets lugn eller åstadkommer allmän förargelse. I Sverige får man därför tro på exakt vad man vill, så länge inte samhället påverkas av de. Som individ säger lagen även att man inte är skyldig någon att tillhöra ett samfund. Ingen kan därför tvinga någon annan att tillhöra ett religiöst samfund. Ska ett religiöst samfund utföra en gudstjänst eller något liknande gäller inga mer krav än de allmänna lagar som finns för sammankomster. Teorin om religionsfrihet i Sverige innebär därför att man får utöva den religion man själv väljer utan att tvinga någon annan och allmänna sammankomster har samma regler som vilken sammankomst som helst.

Religionsfrihet finns med i den allmänna deklARATIONEN för mänskliga rättigheter och ses därför som en individuell rättighet⁸. Det kan dock uppstå en konflikt i teorin om religionsfrihet när det är en minoritet. Eftersom exempelvis sekter tillhör en minoritet var på minoritetsrättigheter är en grupprättighet och inte individuella rättigheter. Som tidigare nämnt finns det två tolkningar av

⁷ McCorquodale Robert, 2014, s.348-50

⁸ SFS 1995:1212 Religionsfrihetslag (1951:680)

minoritetsrättigheter: att individen bär på rättigheten i gruppen eller om gruppen bär på rättigheten individen är en del av. Uppsatsen fokuserar på barn som levde i Knutby Filadelfia som inte gick med i Knutby Filadelfia frivilligt. Eftersom vi har religionsfrihet i Sverige tas teorin om religionsfrihet upp för att uppmärksamma det fria valet i att vara medlem i ett frireligiöst samfund.

2.1.3 Sekter

En religiös sekt är ett religiöst samfund med en extrem tolkning av sin religion. Roy Wallis skriver sin teori om vad som definierar en sekt. Wallis börjar med att beskriva skillnaden mellan vad en kult och en sekt är. En kult är ett samfund som skiljer sig från den primära kulturen i en religion. En sekt bevarar oftast tron på sin religion men med en utveckling och annan tolkning av sin religion än den anmäla tron. En kristen sekt är alltså ett kristet troende samfund men med en annan oftast extrem tolkning av kristendomen.⁹

Wallis presenterar en teori med sju punkter av påståenden för att en organisation ska klassas som en sekt. Första punkten är att det är en frivillig organisation där medlemskapet ska förtjänas av dess medlemmar. Andra punkten är att medlemskapet är exklusivt. Om en medlem missköter sig kan medlemskapet tas ifrån. Den tredje punkten är att organisationen ser sig som en elit, organisationen sitter på kunskap som inte omvärlden har. Den fjärde punkten är att organisationen är i konflikt med omvärlden. Den femte punkten är att alla inom organisationen är präster av något slag. Den sjätte punkten är att det finns levnadsregler inom organisationen och att medlemmarna offrar tid och pengar på församlingens utveckling. Den sjunde och sista punkten är att en sekt är totalitär. Det menas att det krävs totalt engagemang av organisationens medlemmar. Organisationen försöker även att styra medlemmarnas liv utifrån sektens kriterier och gruppnormer.¹⁰

För att inte diskriminera en organisation säger man att det finns sektliknande drag i organisationen där man exempelvis hänvisar till Wallis teori om vad som klassas som sekt.

⁹ Wallis, Roy. *Scientology: Therapeutic Cult to Religious Sect*. vol. 9, 1975: s.89-91

¹⁰ Wallis, Roy, 1975, s.92-4

Knutby Filadelfia var ett religiöst samfund som oftast benämns som en sekt. Därför är det viktigt att reda ut begreppet sekt och dess innebörd för att förstå varför många väljer att kalla Knutby Filadelfia för en sekt.

2.1.4 Barns rättigheter

Barnkonventionen är en konvention som finns till för att försvara varje enskilt barns rättigheter i världen. Barnkonventionen finns till för att skydda allas rättigheter som inte är myndiga än, alla under 18 år har därför barnkonventionen bakom sig. Barnkonventionen trädde i kraft och blev till svensk lag 1 Januari 2020. Barnkonventionens grundtankar är att strida för att alla barn ska ha samma rättigheter och lika värde. Barn ska få samma grundläggande behov uppfyllda, skydd mot övergrepp och utnyttjande och få uttrycka sin mening och bli respekterad.¹¹.

Barns rättigheter är en individuell rättighet som är tilldelad till alla barn i hela världen. Det skulle dock kunna tolkas som en kollektiv/grupprättighet då rättigheten är riktad mot en grupp i samhället. Barns rättigheter är en individuell rättighet som barn är berättigad på grund av att de är barn. Barns rättigheter är inte universella då rättigheterna är riktade mot en specifik grupp i samhället inte alla människor i hela världen kan ta del av den. Fokuset på uppsatsen ligger i att titta närmre på barnen i Knutby. Barns rättigheter är därför viktiga att lyfta för förståelsen av hur barnens förhållningsregler var i Knutby.

Barnkonventionen är 54 artiklar som innehåller bestämmelser om barns mänskliga rättigheter. Som tidigare nämnt grundades barnkonventionen av FN och representeras av UNICEF, barnkonventionen blev även lag i Sverige den 1:a januari 2020. Av barnkonventionens 54 artiklar är det sju stycken som är relevanta i det här sammanhanget, nämligen artikel 2, 9, 13, 14, 19, 30 och 31. Det här artiklarna uppmärksammas då de påverkar Knutby Filadelfias lära och levnadssätt. Artikel 2 står för alla barns lika värde, artikel 9 säger att barnkonventionen ska säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot sin vilja, ett undantag är när det är

¹¹ *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*, UNICEF Sverige, Stockholm, 2009

nödvändigt för barnets bästa, artikel 13 handlar om att alla barn har yttrandefrihet och artikel 14 om att barn har en religionsfrihet. Artikel 19 handlar om att barnkonventionen ska skydda barn från alla typer av psykiskt och fysiskt våld, artikel 30 är rätten att tillhöra en minoritet, sista artikeln är artikel 31, barn ska ha rätten till lek, vila och fritid.¹²

2.2 Metod

De mänskliga rättigheter som uppmärksammats i den här uppsatsen är grupprättigheter, individuell rättigheter, minoritetsrättigheter, religionsfrihet och barnens rättigheter. Begreppet sekt reds ut och det frireligiösa samfundet Knutby Filadelfia ställs mot barnkonventionen för att se ifall samfundet uppfyllde barnen i Knutby Filadelfias rättigheter.

Uppsatsens vetenskapliga metod som används är den kvalitativa metoden. Eftersom uppsatsen består av en insamling och tolkning av olika texter. Kvalitativ metod var den metoden som underlättade för att kunna svara på frågeställningen. Eftersom undersökningen inte är i något behov av exempelvis diagram och tabeller skulle uppsatsen inte underlättas av en kvantitativ metod.

Uppsatsens huvudmetod kommer att bestå av en idéanalys. Med hjälp av en idéanalys kommer det att underlätta att förstå och förklara skillnaden mellan barnens rättigheter i Knutby Filadelfia och barnens rättigheter i det svenska samhället. Idéanalys känns därför mest lämpat för att kunna svara på uppsatsens frågeställning.

Det finns olika delar av en idéanalys och den första metoden som används är den beskrivande idéanalysen. Med hjälp av den beskrivande idéanalys beskrivs idén och hur barnen i Knutby Filadelfia levde.

Förklarande idéanalys är den andra delen av idéanalys som använd. Den här metoden finns med i analysdelen för att få olika perspektiv och en bättre bild av hur förhållningsreglerna för barnen i

¹² *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*, UNICEF Sverige, Stockholm, 2009

Knutby Filadelfia i jämförelse med barnkonventionen. Relationerna mellan grupprättigheter, religiösa samfund och sekter förklaras och kopplas även sammans med individuella rättigheter och religionsfrihet. Den sista delen av idéanalys metoden som används är en idékritisk analys. Här diskuterar jag och presenterar mitt svar och svarar på min frågeställning.

3 Bakgrund och tidigare forskning

I kapitlet om bakgrund och tidigare forskning är det fyra olika delar som tas upp. De första två styckena är studier om tidigare forskning. De första stycket handlar om de individuella rättigheterna i samband med rättigheter i ett religiöst samfund. I det andra stycket om tidigare forskning presenteras barns rättigheter i religiösa samfund och hur barnrättsorganisationer samarbetar med religiösa samfund. Bakgrunden tar upp händelseförlopp mellan 1921-2018 i Knutby Filadelfia. Sista delen av bakgrunden är en allmän förklaring om hur familjer levde i Knutby Filadelfia och hur könsrollerna var i församlingen.

3.1 Individuella rättigheter och rättigheter för religiösa samfund i tidigare forskning

I Artikel som är skriven av Merilin Kivlorg tas det upp om konflikten mellan individuella rättigheter och rättigheterna i ett religiöst samfund. Inom deklARATIONEN för de mänskliga rättigheterna finns punkten om religionsfrihet. Det kan därför bli en utmaning för staterna att agera mot ett religiöst samfund i syfte att skydda de individuella rättigheterna.¹³

Vart gränsen går för när ett religiöst samfund har gått för långt in på de individuella rättigheterna är fortfarande en oklar gräns (tänk på att det är en artikel från 2014 och det kan ha skett en utveckling). Det är upp till domstolen att besluta när det religiösa samfundet har tagit över och har blivit en konflikt med de individuella rättigheterna. Den kollektiva autonomi i ett religiöst samfund är viktigt för gruppens medlemmar eftersom det stärker samfundets gemenskap, men det är viktigt att den inte inkräktar medlemmarnas individuella rättigheter. Den kollektiva autonomi är också viktigt för att medlemmarna ska känna ett värde i sin gemensamma tro. Vad som inte får glömmas bort i ett samfund är att det är viktigt att uppvakta och visa respekt till

¹³ Merilin Kivlorg, Collective Religious Autonomy versus Individual Rights: A Challenge for the ECtHR?, 2014, s.315-6

medlemmarna som individer. För att medlemmarna ska känna sig sedda är det viktigt att samfundet inte tar över de individuella rättigheterna.¹⁴

De mänskliga rättigheterna ska respekteras av alla personer, grupper och stater, i det här ingår religiösa samfund. Det gäller även att man ska respektera andras mänskliga rättigheter¹⁵. Det finns en konflikt mellan de individuella rättigheterna och rättigheterna i ett religiöst samfund (specifikt Europa). En av orsakerna till det här är att ECHR's (European Convention on Human Rights) misslyckades med de liberaliserade åtgärderna för den individuella autonomi¹⁶. Vilket är nödvändigt för att skydda individers tro och religionsfriheten. Hade den individuella autonomi varit mer förstående och liberaliserade hade det kunnat underlätta i att förstå konflikten mellan individuella rättigheter och rättigheterna i ett religiöst samfund. För religiösa samfund gäller det att hitta en balans av samfundets rättigheter och grupprättigheterna så att det inte tar över av de individuella rättigheterna¹⁷.

3.2 Barns rättigheter i religiösa samfund

Stephen Hanmer skriver i sin artikel om hur barnrättsorganisationer och religiösa samfund samarbetar i att skydda barnens rättigheter runt om i världen. Artikeln förklarar varför det är viktigt med ett samarbete mellan religiösa samfund och barnrättsorganisationer. Religiösa samfund har en nyckelroll i att ta ansvar och vara ett skydd för barn. Religiösa samfund har blivit en huvudorsak till jobbet för barnrättsorganisationer.¹⁸

Barnrättsorganisationer arbetar för barnens rättigheter inom alla olika forum. Barn rättighetsorganisationer arbetar för barnens rättigheter inom hälsa till näring, vatten, utbildning och skydd mot våld. Ett exempel på en barnrättsorganisationer är UNICEF.

Barnrättsorganisationer måste samarbeta med civilsamhället, stater och religiösa samfund för att

¹⁴ Merilin Kivlorg, 2014, s.315-7

¹⁵ Merilin Kivlorg, 2014, s.322

¹⁶ Merilin Kivlorg, 2014, s.317

¹⁷ Merilin Kivlorg, 2014, s.338

¹⁸ Hanmer Stephen, CHILD RIGHTS ORGANIZATIONS AND RELIGIOUS COMMUNITIES *Powerful Partnerships for Children*, 2010, s.451

lyckas få igenom barns rättigheter världen över. Över fem miljader människor världen över tillhör ett religiöst samfund. Religiösa samfund kan påverka tänkandet, främja dialoger och ställa prioriteringar för medlemmar i samfunden. I och med att religiösa samfund når ut till mycket människor ses det som en tillgång för att påverka inflytandet till skyddet av barns rättigheter.¹⁹

Det är svårt att få alla aktörer i samhället att samarbeta men det är dock väldigt viktigt att det finns ett fungerande samarbete för barnens utveckling och skydd av rättigheter. De olika religiösa samfunden världen över ser olika ut och kan vara svårt att samarbeta med varandra. Men det är viktigt att de religiösa samfunden möts på en nivå som gynnar utvecklingen av barns skydd och rättigheter, det är en skyldighet.²⁰

3.3 Knutby Filadelfia 1921 till 2018

Knutby Filadelfia var en pingstförsamling som startades 1921 i Knutby Filadelfia någon mil utanför Uppsala. 1993 kom Åsa Waldau till församlingen och började sin anställning i församlingen. 1999 hittas hustrun till en av Åsas närmaste pastorer död hemma i sitt badkar. Polisen inledde en förundersökning men som sedan dömdes som en olycka. Året därpå gifte samma pastor sig med Åsas lillasyster och Åsa utnämner sig själv till så kallad "Kristi Brud" för den innersta kretsen. Enligt läran av "Kristi Brud" innebär det att Kristi Brud kommer ingå i ett äktenskap med Jesus efter hennes död, det sägs att hon även ska ha burit en förlovningsring inför sitt äktenskap med Jesus.²¹

År 2004 uppmärksammades Knutby Filadelfia i media mer än någonsin i något som kallas för Knutbydramat, det var när mordet i Knutby Filadelfia skedde. Kvinnan som kommer att kallas barnflickan begår ett mord på pastors fru (Åsas syster) och ett mordförsök på en annan medlem i församlingen. Barnflickan skulle ha fått flera sms från gud där han beordrade henne att mörda de två offrena för att få nåd av gud. Det visade sig att det var pastorn själv som skickat smsen

¹⁹ Hanmer Stephen, 2010, s.452

²⁰ Hanmer Stephen, 2010, s.459

²¹ Lundgren Joakim, Ottestig Johannes, Wolf Ellinore. Detta hände i Knutby Filadelfia 1921-2018 - Från start till nedläggning. *Dagen*. 2 januari 2020

från det okända numret och låtsas vara gud. Pastorn misstänks också för mordet och misstankar kring mord på pastorns första fru återupptogs igen. 30 juni 2004 döms barnflickan för mordet och mordförsöket, hon döms till rättspsykiatrisk vård. Pastorn döms till livstids fängelse för anstiftan till mord och mordförsök men frikänns från misstanke för mord på sin första fru.²²

I samband med mordet och mordförsöket börjar även folk från församlingen att kliva fram för första gången. Församlingen som hade haft pastorns rygg går nu självmant till polisen för att berätta sin version. Kristi Brud läran kommer även till känna men Kristi Brud (Åsa Waldau) själv menar att det var hennes närmsta pastor som printat in idén. Samma år efter Knutbydramat beslutar pingstförsamlingarnas vigselnämnd att frånta Knutby Filadelfia rätten att betraktas som en pingstförsamling.²³

År 2014 har församlingen ungefär 80 stycken medlemmar och 2016 kommer det fram att Kristi Brud själv har begått maktmissbruk gentemot församlingens medlemmar i form av sexuella relationer, misshandel, utpressning och hot. Senare i oktober samma år lämnade Kristi Brud församlingen. Hösten 2016 var första gången en pastor medgav inför media att det funnits en osund kultur i Knutby Filadelfia och framförallt kring Kristi Brud. 2017 lämnade den sista pastorn som fanns kvar i församlingen och det var då 20 medlemmar kvar. I januari 2018 släppte uppdrag granskning på SVT ett reportage om Knutby Filadelfia och senare samma år i maj meddelade församlingen att Knutby Filadelfia officiellt läggs ner.²⁴

3.4 Livstillen i Knutby Filadelfia

I Knutby Filadelfia bodde de flesta medlemmarna nära varandra beskriver Nilsson i sin avhandling. Det berodde på att medlemmarna uppmanades att bo nära varandra eller tillsammans, idén var att ingen skulle känna sig ensam. Det var inte ovanligt att man hade unga vuxna som inneboende hos familjer tills personen själv hittat sin egna familj. Barnen i Knutby Filadelfia bodde i de flesta fall hos sina kärnfamiljer med enstaka undantag. Inom församlingen

²² Lundgren Joakim, Ottestig Johannes, Wolf Ellinore *Dagen*. 2 januari 2020

²³ Lundgren Joakim, Ottestig Johannes, Wolf Ellinore *Dagen*. 2 januari 2020

²⁴ Lundgren Joakim, Ottestig Johannes, Wolf Ellinore *Dagen*. 2 januari 2020

fanns det olika nivåer på en skala mellan ett och tre som personer tillhörde. Vart på skalan man befann sig berodde på vilke position i församlingen man hade. Man kunde även stiga i skalan om man utförde specifika sysslor. Om man var snäll, artig, hjälpsam och skötsam rankades man högt i skalan.²⁵

I Knutby Filadelfia fanns det direktiv om hur man skulle uppföra sig, beroende på om man var kvinna eller man. Männen i Knutby Filadelfia ansågs vara anhängare av Jesus och stod därför i plikt att agera som en ledare. Kvinnor skulle lyda och inte säga emot männen eller tävla mot andra kvinnor. Mannen skulle ge kärlek till sin fru och närvara på sociala tillställningar innanför och utanför hemmet. Behövde kvinnan hjälp i hushållet skulle mannen ställa upp. Kvinnan skulle låta mannen älska med henne och inte skämmas över det. Hon skulle inte heller sluta göra sig vacker för sin man.²⁶

²⁵ Nilsson Sanja, *Performing Perfectly: Presentations of Childhood in Knutby Filadelfia Before and After the Dissolution of the Congregation*, 2019, s.85-6

²⁶ Nilsson Sanja, 2019, s.87

4 Vad man vet om barnen i Knutby Filadelfia

I det här kapitlet tas undersökningen upp om hur barnen levde i Knutby Filadelfia. I det första stycket beskrivs hur barnen behandlades. I det andra stycket presenteras barnens relation till deras ledare, Kristi Brud och sista stycket beskriver relationen mellan barnen och föräldrarna.

4.1 Barnen i Knutby Filadelfia

Enligt Nilssons saknas dokumentation om hur barnen levde fram till 2004, men efter Knutbydramat har barnen uppmärksammats mer. Skolinspektionen uppmärksammade att barnen blev bestraffade i församlingens skola. Exempelvis var det en pojke som stängdes in på en toalett, en annan elev blev dragen i öronen och en elev blev mulad (snö upptryckt i ansiktet) av en lärarassistent när eleven kastat en boll på lärarassistenten.²⁷

I Knutby Filadelfia använde de sig av strikt psykisk disciplin för att uppfostra barnen. Det var en metod som kallades “auktoritära föräldrastilar”. Det sägs att det var Kristi Bruds man som låg bakom metoden för psykisk disciplin som rekommenderades. Rigmor Robért (en psykiater), har uppmärksammat metoden och kritiserat den. Folk har vittnat om att de har sett när metoden har utförts på barn. En pastor från församlingen sa emot påståendet och menade på att det inte skedde eftersom det stred mot den svenska lagen.²⁸

Den äldre generationen av ungdomarna kallades för *the horse*, eftersom de hade potential att galoppa förbi första generationen, de som rankades högt i hierarkin. De unga var extremt tajta och gjorde nästan allt tillsammans. De slöt sig samman som en kollektiv identitet mot de vuxna i församlingen. Kristi Brud och den inre kretsen styrde och ställde i församlingen, det var inte konstigt, eftersom hon fick order från gud. När Nilsson intervjuade många av ungdomarna år 2014 målade ungdomarna upp en bra bild av Knutby Filadelfia och att allt var frid och fröjd. Några år senare visade det sig att det inte alls hade varit som ungdomarna beskrivit.²⁹

²⁷ Nilsson Sanja, 2019, s. 87-9

²⁸ Nilsson Sanja, 2019, s.89-91

²⁹ Nilsson Sanja, 2019, s.193-5

Om man som ungdom hängde på *the hill* (kullen där Kristi Brud bodde) betydde det att man låg bra till i ledarnas ögon. Umgicks man dessutom med någon av de högt uppsattas barn skulle man känna sig lyckligt lottad. Församlingen la därför stor vikt vid att man inte skulle klaga på exempelvis hemlängtan när man var privilegierad som fick umgås på *the hill*. Syftet var alltid att prisa Kristi Brud och den innersta kretsen. Lyckades man få komma nära den innersta kretsen skulle man enbart känna sig utvald och fick absolut inte klaga på något annat.³⁰

4.2 Barnens relation till Knutby Filadelfias ledare, Kristi Brud (Åsa Waldau)

Barnen i Knutby Filadelfia hade ingen nära relation till sin ledare Kristi Brud (Åsa Waldau), faktum är att hon var avskild från de flesta i församlingen förutom den närmaste kretsen runt henne. Barnen träffade sällan sin ledare, framförallt träffade de henne inte lika mycket som de hade önskat.³¹

I Sanja Nilssons avhandling nämns intervjuer hon gjort med barn som tillhörde församlingen och deras relation till Kristi Brud. Den första intervjun är med en flicka som skulle fylla 8 år. Flickan är det enda barnet som hade med sig sin förälder under intervjun. När flickan får frågan om Kristi Brud nämnde hon att Kristi Brud är ansvarig och flickan blev fundersam utan ett tydligt svar när hon fick frågan om hon skulle vilja träffa Kristi Brud mer än vad hon gör.³²

Den andra personen som Nilsson intervjuade var en 12-årig flicka som älskade Kristi Brud, hon sprutade av glädje och höjde Kristi Brud till skyarna. Vad Nilsson dock påpekar är att det märktes att flickan inte genuint menade det hon sa, utan hon hade lärt sig att det var det man skulle säga.³³

³⁰ Nilsson Sanja, 2019, s.99-103

³¹ Nilsson Sanja, 2019, s.109

³² Nilsson Sanja, 2019, s.108

³³ Nilsson Sanja, 2019, s.110-111

Två pojkar i 9-års och 7-årsåldern nämnde även de att de ville träffa Kristi Brud mer än vad de gjorde. Den 9-årige pojken nämnde hur han på lördagarna jobbade i Kristi Bruds trädgård men att Kristi Brud själv låg och sov. Båda pojkarna nämnde att det är inte Kristi Brud utan det är gud som genom Kristi Brud bestämmer vilka hon ska träffa och inte.³⁴

4.3 Relationen mellan föräldrarna och barnen i Knutby

I Knutby Filadelfia fanns det tre olika kategorier för hur relationen mellan föräldrarna och barnen såg ut. De tre olika kategorierna var *perfect parent*, *shunned parent* och *stand-in parent*.

Beroende på vad både barnen och föräldrarna hade för status i församlingen påverkade vilken kategori man tillhörde³⁵. Varför jag använder mig av de engelska begreppen eftersom att Nilssons avhandling är skriven på engelska. Istället för att göra en egen översättning av begreppen har jag valt att använda de engelska begreppen Nilsson använder i sin avhandling. Fram tills år 2008 var det okej att skaffa barn inom församlingen men 2008 sågs det som en egoistisk handling. De som skaffade barn menade Kristi Brud valde familjelivet framför gud, vilket var en egoistisk handling.³⁶

4.3.1 Perfect parent

De familjer som tillhörde *perfect parent* var de familjer där föräldrarna hade en hög status i församlingen. Föräldrarna var tillsagda att predika rätt om gud och att uppfostran skulle byggas på guds ord. Föräldrarna skulle få sina barn att lyda och för att få barnen att lyda skulle de hänvisa till gud. De föräldrar som tillhörde *perfect parent* spenderade oftast inte mycket tid med sina barn eftersom de var upptagna med att verka inom församlingen. Många barn som hade föräldrar som tillhörde den här kategorin försvarade sina föräldrar när det blev ifrågasatta och menade på att de va fri från bråk med sina föräldrar. Att det inte skedde några bråk mellan de vuxna och barnen grundade sig i respekten barnen hade byggt upp för sina föräldrar. De menade på att föräldrarna var äldre och hade mer livserfarenhet än vad de själva hade och var därför

³⁴ Nilsson Sanja, 2019, s.112-13

³⁵ Nilsson Sanja, 2019, s.125

³⁶ Nilsson Sanja, 2019, s.144

förebilder och förtjänade deras respekt. Det var det här församlingen ville uppnå med sin uppfostran av barnen som hade *perfect parent*.³⁷

4.3.2 Shunned Parent

De barn som hade föräldrar som var klassade som *shunned parent* var föräldrar som var lågt rankade i församlingen. De föräldrarna var "skuggade" av Kristi Brud och den inre kretsen. I församlingen var det viktigt att vara "rätt" och om man var "fel" var man lågt rankad. Den som utnämnde ifall man var "fel" var Kristi Brud och den inre kretsen, men framförallt Kristi Brud. Det var oftast kvinnor som var "fel" och den största orsakerna var att Kristi Brud antingen såg kvinnorna som hot eller att hon var avundsjuk. Många av de barn som levde med en förälder som var "skuggad" av församlingen bodde inte hemma. De barnen blev beordrade att bo på *the hill* med de medlemmar som var högt rankade i församlingen eftersom barnens egna föräldrar var "fel". Om barnen ifrågasatte varför de inte fick bo med sin familj eller ifall de nämnde att de saknade sin familj blev det tillsagda att de istället skulle känna sig utvalda och tacksamma som är "rätt" och inte "fel" som deras föräldrar.³⁸

4.3.3 Stand-in Parental

De barn som hade en "*stand-in*" person var barn med föräldrar som arbetade nära ledarna. Det var en person i församlingen, oftast en kvinna, som agerade som en dag/extra mamma för barnen. Dag/extra mamman ansågs vara mer lämpad att ta hand om barnen än den biologiska föräldern. Desto närmare föräldrarna var ledarna desto mer trovärdigt var det att barnen togs hand av andra medlemmar i församlingen. De personer som var satt runt *the table* (inre kretsen) skulle inte ha något familjeliv och intim relation med sin partner. Kristi Brud menade att om inte hon fick ha Jesus vid sin sida, skulle de andra i den innersta kretsen inte få ha intima relationer.³⁹

³⁷ Nilsson Sanja, 2019, s.126-132

³⁸ Nilsson Sanja, 2019, s.132-7

³⁹ Nilsson Sanja, 2019, s.140-5

5. Analys och diskussion

I analysen är det först en sammanfattning av hur barnen i Knutby Filadelfia levde. Stycket därpå är en jämförelse av Knutby Filadelfia och barnkonventionen. Sista delen i analysen är ett stycke som ställer religiösa samfund, sekter och grupprättigheter mot varandra i en analys.

I den första delen av diskussionen diskuteras Knutby Filadelfias grupp- och individuella rättigheter. Diskussionen om huruvida Knutby Filadelfia har sektliknande drag tas upp i samma stycke. I andra delen av diskussionen diskuteras barnkonventionen och förhållningsreglerna barnen hade i Knutby Filadelfia. Det sista stycket av diskussionen är idéer på vidare forskning av uppsatsen.

5.1. Analys

5.1.1. Barnen i Knutby Filadelfia

Från Nilssons avhandling får man bilden av att barnen i Knutby Filadelfia inte hade någon större påverkan på församlingen. Allt bestämdes av den innersta kretsen och framförallt av Kristi Brud. Barnen själva bestämde inte var de skulle bo utan beroende på hur barnen och deras föräldrar låg till i hierarkin och beroende på om någon av dem var "rätt" eller "fel" såg bostadssituationen olik ut. Om barnen var "rätt" men inte föräldrarna var barnen oftast tvungna att bo på *the hill* (kullen där Kristi Brud bodde) med högt uppsatta ledare istället för sina föräldrar. Ifrågasatte barnen varför de bodde på *the hill* och inte hemma med sina föräldrar, eller längtade hem, fick barnen höra att de skulle vara tacksamma för var de var istället för hemma. Församlingens ledare menade att de gjorde barnen en tjänst som inte lät barnen bo hemma, då det var mer lämpat för barnen att bo på *the hill*.

Som jag nämner i undersökningen rekommenderades vuxna att använda sig av psykisk disciplin i uppfostran av barnen i Knutby Filadelfia. Barnen i Knutby Filadelfia blev manipulerade både av

sina föräldrar och av olika ledare i församlingen. Genom manipulation fick man barn att utföra arbetssysslor, exempelvis trädgårdsarbete i Kristi Bruds trädgård. Ledarna fick barnen att tro att det var gud som gett dem orden. Om man inte utförde sina sysslor hotades man med att bli "fel". För att inte vara "fel" och bli "rätt" var det framförallt olika arbetssysslor som man behövde göra. Ju fler sysslor desto bättre eller mer "rätt" var man.

Barnen i Knutby Filadelfia såg upp till de äldre, sina föräldrar, pastorer och Kristi Brud, och gav därför de äldre sin respekt. Att säga emot en äldre var moraliskt fel eftersom de äldre hade mer livserfarenhet och ett starkare band till gud. Till en början under tiden Knutby Filadelfia fortfarande var aktivt försvarade barnen i Knutby Filadelfia sin församling. Församlingen hade fått barnen att ljuga och säga till exempelvis media hur bra de levde och trivdes i Knutby Filadelfia. Men när församlingen skakades år 2016 och Kristi Brud lämnade församlingen trädde många barn fram och berättade sina verkliga historier som skiljde sig från deras första version de berättat.

5.1.2. Barnkonventionen

Av barnkonventionens 54 artiklar är det sju stycken som är relevanta i det här sammanhanget som tidigare nämnt: artikel 2, 9, 13, 14, 19, 30 och 31.

Artikel 2 står för alla barns lika värde. Varje stat som skrivit under barnkonventionen har en skyldighet att se till att alla barns lika värde uppmärksammas och att ingen blir utsatt för diskriminering. I Knutby Filadelfia värderade man inte alla barn lika. Alla barn hade inte lika värde eftersom man kunde vara "rätt" eller "fel". Att benämna barnen som "rätt" eller "fel" går emot artikel två om alla barns lika värde. Man utnyttjade barns arbetskraft genom att låta dem utföra sysslor för att bli bättre. Ju fler sysslor som utfördes, desto mer "rätt" var man som människa.

Artikel 9 säger att barnkonventionen ska säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot sin vilja. Ett undantag är när det är nödvändigt för barnets bästa. I Knutby Filadelfia separerades

familjer mot sin vilja. Barn fick själva inte bestämma var det skulle bo utan ledarna placerade barnen i de boenden de själva ansåg var mest lämpliga för barnen. Något som är viktigt att komma ihåg är att Knutby Filadelfia inte är en institution som har rätten till att ta sådana beslut. Knutby Filadelfia gick därför mot artikel nio genom att sära barn från sina föräldrar mot deras vilja och utan att en seriös institution har beslutat att det är bäst för barnen.

Artikel 13 handlar om att alla barn har yttrandefrihet och artikel 14 om att barn har en religionsfrihet: ingen ska bli tvingad att tillhöra ett religiöst samfund mot sin vilja. Barn i Knutby Filadelfia fick inte motsätta sig de vuxnas åsikter, utan det var i regel de vuxna som tog alla beslut. Ifrågasatte barn de vuxna blev de antingen hotade eller tillsagda. Att barnen i Knutby Filadelfia inte fick yttra sig utan att exempelvis bli hotade går mot artikel 13 om att alla barn ska ha yttrandefrihet. I och med att det inte fanns någon yttrandefrihet kunde det inte heller finnas någon religionsfrihet. Barnen i Knutby Filadelfia ifrågasatte därför inte heller sin tro eftersom det var som att ifrågasätta gud, och att ifrågasätta gud var något som absolut inte fick ske.

Artikel 19 handlar om att barnkonventionen ska skydda barn från alla typer av psykiskt och fysiskt våld. I Knutby Filadelfia förekom det både psykiskt och fysiskt våld. De vuxna uppmanades att använda sig av psykisk manipulation i uppfostran och det förekom även fysiskt våld under exempelvis skoltid från lärare och lärarassistenter. Knutby Filadelfia värnade därför inte om artikel nitton, att inte acceptera några typer av psykiskt och fysiskt våld mot barn.

Artikel 30 är rätten att tillhöra en minoritet. De stater som har etniska och religiösa minoriteter har en skyldighet att se till att barn som tillhör en minoritet ska få tillgång till sina rättigheter som tillhörande en minoritet. Den här artikeln gick Knutby Filadelfia inte emot, men faktum är att Knutby Filadelfia var en religiös minoritet i Sverige. Barnen i Knutby Filadelfia skulle därför ha tillgång till minoritetsrättigheter och Knutby Filadelfia skulle skydda barnens rättigheter. Knutby Filadelfia var utåt sett en församling som höll sina medlemmar om ryggen. Med det menas att medlemmar pratade gott om församlingen inför utomstående som exempelvis media. Församlingen fick sina medlemmar att ljuga om tillvaron för att skydda varandra. Hur

minoritetsrättigheter används inom en minoritet beror på som tidigare nämnt. Knutby Filadelfia var en religiös minoritet i Sverige, Knutby Filadelfia hade därför rätten till de religiösa minoritetsrättigheter.

Sista artikeln är artikel 31, barn ska ha rätten till lek, vila och fritid. Utåt sett såg församlingen ut att värna om alla medlemmar och hyllade varenda en. Inom församlingen fick barn var barn i form av att de inte fick bestämma och hade mer fritid än de vuxna. Men barnen skulle också vara vuxna då de exempelvis var tvungna att utföra arbetsysslor och försöka vara "rätt" som resten av församlingen. Församlingens framförallt inre krets utnyttjade som tidigare nämnt barnens arbetskraft till sysslor, framför allt för Kristi Brud, istället för att låta barnen leka, vila och ha fritid.

Som analysen visar skulle inte Knutby Filadelfia ha uppfyllt flera av artiklarna om församlingen hade existerat idag. Därför lyfts dessa artiklar upp.

5.1.3. Religiösa samfund, grupprättigheter och sekter

I ett religiöst samfund är det viktigt att det finns en balans mellan grupprättigheterna och de individuella rättigheterna hos medlemmarna. Som jag nämnde i tidigare stycket av Hanmer, nämner han i sin studie om hur religiösa samfund har en stor påverkan på samhället och har därför en skyldighet till respekt mot sina medlemmar och dess rättigheter (framförallt barns). Som Kiviorg nämner i sin studie måste de religiösa samfunden då se till att även om medlemmarna tillhör ett religiöst samfund som skapar grupprättigheter, måste samfundet skydda sina medlemmar då samfundet inte får glömma medlemmarnas individuella rättigheter. Om det går tillräckligt långt kan ett samfund ta över de individuella rättigheterna vilket leder till brott.

Om det inte finns en balans mellan grupp- och individuella rättigheter där grupprättigheterna tar över det individuella kränker man individen i samfundet. Det är viktigt att man även som grupp lyfter varje individ och inte börjar styra över individerna i gruppen. Om gruppen börjar diskriminera individens rättigheter skulle det kunna leda till att man skulle kunna se drag av

Wallis teori om sekter i ett religiöst samfund. I Knutby Filadelfia började församlingen att styra över medlemmarnas individuella rättigheter och församlingen som grupp fick mer makt. Knutby Filadelfia är ett exempel där det inte fanns en balans mellan de individuella och grupprättigheterna. I Knutby Filadelfia gav man upp sina individuella rättigheter för att på tillhöra grupprättigheterna i de religiösa samfundet.

5.2. Diskussion

5.2.1. Knutby Filadelfia ett religiöst samfund

Knutby Filadelfia var ett religiöst samfund, och i ett religiöst samfund är det viktigt att hitta en balans mellan grupp- och individuella rättigheter. Grupprättigheter är viktigt för att stärka dynamiken och gemenskapen inom församlingen men det är fortfarande viktigt att ge utrymme till de individuella rättigheterna. Grupp- och individuella rättigheter ska inte slå ut varandra utan de ska komplettera varandra så människan får rätten till fler rättigheter. I Knutby Filadelfia fanns det inte mycket utrymme för de individuella rättigheterna, barn och de vuxna som inte var med i den inre kretsen styrdes av den inre kretsen och framförallt av Kristi Brud. Man kan säga att de individuella rättigheterna existerade bland medlemmarna men det skulle vara i form av ett val där alternativen gets av en ledare. Eftersom ledarna använde sig av guds ord när de gav order var det svårt för medlemmarna att säga emot. Att säga emot en ledare var samma sak som att ifrågasätta gud, och att ifrågasätta gud fick man absolut inte göra. För att vara "rätt" i församlingen var man tvungen att vara på god fot med Kristi Brud. Medlemmarna gjorde allt i sin makt för att göra Kristi Brud nöjd, men minsta felsteg kunde leda till att man blev "fel" dömd av Kristi Brud. Det här anses inte som att ge gruppen sina individuella rättigheter utan i Knutby Filadelfia var det grupprättigheter eller specifik beordran från ledare. I Knutby Filadelfia var det den inre kretsen och Kristi brud som styrde församlingen men Knutby Filadelfia kretsade mest runt Kristi Brud.

Det har diskuterats mycket ifall Knutby Filadelfia var en sekt eller inte. Om man utgår ifrån Wallis teori om vad som definierar en sekt finns det sektliknande drag hos Knutby Filadelfia. Knutby Filadelfia var en frivillig församling med exklusiva medlemskap. Medlemskapen gick att bli av med men i det flesta fall handlade det om att medlemmarna valt att lämna och var därför inte välkomna tillbaka. Knutby Filadelfia såg sig som en elit i samhället, de hade en Kristi Brud lära inom församlingen. Jag skulle inte påstå att Knutby Filadelfia var i konflikt med omvärlden men det var svårt att bli insläppt som utomstående, exempelvis media. Som tidigare nämnt fick församlingen barnen att ljuga inför media om hur det verkligen var i Knutby Filadelfia. Knutby Filadelfia begick då tekniskt sätt lagbrott i de skymda utifrån hur de behandlade framförallt barnen i församlingen.

Som barnkonventionen visar var det flera artiklar som inte Knutby Filadelfia skulle ha uppnått om församlingen existerat idag. Om man som församling inte följer lagen skulle jag påpeka att man är i konflikt med samhället. Det går alltså att tolka ifall Knutby Filadelfia var i konflikt med samhället eftersom de inte skulle ha följde lagen. I Knutby Filadelfia var inte alla pastorer men möjlighet fanns. Medlemmarna kunde vara "rätt" eller "fel" och strävan var att bli rätt. Om man var "rätt" fanns det en större chans att man fick tillhöra den innersta kretsen då de alla var "rätt". Knutby Filadelfia hade levnadsregler och församlingen var totalitär. Utifrån Wallis teori går det därför att motivera till varför det går att se sektliknande drag i Knutby Filadelfia församlingen.

Vad som dock skiljer Knutby Filadelfia ifrån de sektliknande draget är närvaron av församlingens ledare (Kristi Brud) i församlingen. I sekter är det vanligt med en hög närvaro av ledaren i församlingen bland medlemmarna. Men i Knutby Filadelfias fall höll sig Kristi Brud undan. Som tidigare nämnt så såg barnen i Knutby Filadelfia nästan aldrig sin ledare och hon syntes mindre och mindre med åren inför församlingens medlemmar. Det här är något som sticker ut ur mallen av vad som är ett typiskt sekt drag.

5.2.2 Barn i Knutby Filadelfia och barnkonventionen

Barnen i Knutby Filadelfia blev under sin uppväxt i församlingen manipulerade och utnyttjade. De vuxna manipulerade barnen psykiskt, både genom att ifrågasätta barnens identitet i form av hur de var som personer och utseendemässigt. Det föregick även manipulation på barnen, detta för att vinna deras respekt mot de vuxna, så att barnen stod bakom församlingen och inte emot den. De äldre och framförallt de högsta ledarna refererade ofta till guds ord och barnen visste att man inte ifrågasatte gud. Ledarna lyckades på det sättet att vinna barnens tillit. Barnen blev utnyttjade i form av arbetskraft. För att de skulle få barnen att utföra arbetssysslor använde de sig av manipulation och hänvisade till att det var guds ord och inte ledarnas. Ledarna hotade även med att förklara att ju fler arbetssysslor som utfördes desto större var chansen att man blev "rätt".

Barnen i Knutby Filadelfia hade inte mycket att säga till om. Det hade inte möjligheten till att utnyttja sin yttrandefrihet som de var berättigade. Om barnen gjorde det kunde de bli hotade eller tillsagda. Hade Knutby Filadelfia existerat än idag eller ifall barnkonventionen varit lag när Knutby Filadelfia existerade hade församlingen inte uppnått alla artiklar i barnkonventionen. Församlingen hade brutit mot flera artiklar som exempelvis yttrandefrihet och alla barns lika värde vilket är artiklar som är ytterst viktiga i ett demokratiskt samhälle. Knutby Filadelfia hade inte uppnått alla punkter vilket hade varit ett lagbrott eftersom barnkonventionen är svensk lag idag. I Knutby Filadelfia fanns därför inte fokuset på barnen och församlingen gav inte de rättigheter de va skyldiga att ge barnen. Barnkonventionen bevisar att Knutby Filadelfia hade begått lagbrott på grund av hur de behandlade barnen i församlingen.

Det går att göra flera olika typer av vidare forskning av mitt arbete. Det finns två banor som jag skulle uppmärksamma antingen till mig själv eller andra att titta vidare på. Antingen kan man fortsätta med Knutby Filadelfia och de före detta medlemmarna. Eftersom det finns vetskap om vad som hände i Knutby Filadelfia och att församlingen idag inte existerar längre skulle man kunna kolla på hur rehabiliteringen har varit för avhoppare. Man skulle kunna titta djupare på hur svenska staten tar ställning gentemot rehabilitering av hoppare antingen från Knutby Filadelfia

eller en annan församling som klassas som sekt i Sverige. Då skulle man kunna specifikt rikta in sig på avhoppare som är barn eller generellt bara avhoppare. En fördel med att fortsätta på religiösa församlingar i Sverige är att det är den svenska metoden och lagar man granskar vilket skulle underlätta. Människorättighetsaspekten här skulle då kunna vara människor eller barns rättigheter efter brutit sig ur en sekt.

Den andra banan av vidare forskning var något jag var inne på från början och det var att titta närmre på barns rättigheter i andra religiösa samfund, exempelvis Jonestown. Då skulle det funka att använda likadan metod som gjorts till den här undersökning men byta ut exempelvis svenska lagar till de amerikanska lagarna eftersom Jonestown var amerikanska medborgare. Om man väljer att undersöka Jonestown skulle syftet kunna vara om dödsorsaken av barnen som omkom under de kollektiva självmordet klassas som mord eller självmord.

Människorättighetsaspekten här skulle kunna vara barns rättigheter och barns och vuxnas rättigheter i ett religiöst samfund i USA.

6. Sammanfattning

Det material som används i uppsatsen har underlättat för att få fram ett resultat av undersökningen. Med hjälp av teorin om grupp- och individuella rättigheter och tidigare forskning ser man utmaningarna för ett religiöst samfund. Ett religiöst samfund har stort inflytande på sina medlemmar och det är därför viktigt att de religiösa samfundet ser till att grupp- och individuella rättigheter komplettera och inte tar ut varandra. Wallis teori beskrev de punkter som räknas in för att man ska kunna se sektliknande drag. Tidningsartikeln klar gjorde händelseförloppet som skett i Knutby Filadelfia. Nilsson avhandling har redogjort hur barnens situation i Knutby Filadelfia såg ut och barnkonventionen granskade barnens situation i Knutby Filadelfia. Materialets alla delar har fyllt sin funktion för att få fram ett resultat av hur medlemmarna i Knutby Filadelfia begränsade barnens levnadsstil och rättigheter.

Knutby Filadelfia var ett kristet religiöst samfund som existerade mellan 1921 och 2018. Det mesta av församlingen kretsade kring Kristi Brud som var församlingens ledare. Det beslut som togs i församlingen gjordes av församlingens inre krets med Kristi Brud i fronten och det var viktigt att Kristi Brud var nöjd. Som medlem i församlingen ville man vara sams med Kristi Brud annars kunde man bli "fel" och hamna långt ner i hierarkin. Det var framför allt kvinnor som blev "fel" eftersom det var Kristi Brud som bestämde, det berodde oftast på att Kristi Brud var avundsjuk eller kände sig hotad av de kvinnliga medlemmarna. För att vara "rätt" var det framför allt olika sysslor som skulle utföras och vara sams med Kristi Brud.

Det fanns inte mycket utrymme i Knutby Filadelfia för de individuella rättigheterna. I Knutby Filadelfia använde de sig mycket av grupprättigheter, om individuella rättigheter förekom var det i form av att församlingens inre krets hade gett individer rättigheter beroende på varit i hierarkin man befann sig. Utifrån Wallis teori om vad som definierar en sekt kan man tyda att Knutby Filadelfia hade tydliga sektdrag.

Religiösa samfund har en stor påverkan på barns rättigheter. I Knutby Filadelfia påverkades medlemmarnas handlingar av sin tro. Barn och vuxna respekterade sina ledare och lydde deras ord. I Knutby Filadelfia påstod man att det var guds ord och ledarna var bara budbärare, på det här sättet fick man medlemmar att lyda då man inte fick gå emot guds ord.

Barnen i Knutby Filadelfia hade inget att säga till om eftersom man som barn inte sa emot en ledare eller äldre person med livserfarenhet. Församlingens vuxna uppfostrade barnen med psykisk disciplin och barnens arbetskraft blev utnyttjad. Barnen fick nästan aldrig träffa sin ledare Kristi Brud vilket resulterade i att man beundrade henne och ville träffa henne mer. De vuxna i församlingen uppmuntrade barnen till olika handlingar genom att använda sig av gud ord. Genom manipulation fick församlingen barnen att se upp och lyda församlingens vuxna och den inre krets.

Barnkonventionen är idag en svensk lag. Hade Knutby Filadelfia existerat än idag eller ifall barnkonventionen hade varit i kraft när Knutby Filadelfia fanns hade Knutby Filadelfia begått lagbrott. Som undersökningen visar är det flera artiklar ur barnkonventionen som Knutby Filadelfia inte hade uppfyllt. Det är ett regelbrott som resulterar i att barnen i Knutby Filadelfia inte skulle fått sina rättigheter de var berättigade. Även om just den här församlingen inte längre existerar, kan man lära sig något av fallet för att förstå de möjliga konflikter som kan uppstå i religiösa sekter i Sverige när barnkonventionen samtidigt ska följas som lag.

Referenser

Dagen:

Lundgren Joakim, Ottestig Johannes, Wolf Ellinore. Detta hände i Knutby Filadelfia 1921-2018 - Från start till nedläggning. *Dagen*. 2 januari 2020. (hämtad senast 20-05-26)

Merilin Kivlorg:

Merilin Kivlorg, Collective Religious Autonomy versus Individual Rights: A Challenge for the ECtHR?, 2014 (hämtad senast 20-05-28)

Peter Jones

Jones Peter, *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Group Rights, 2016 (hämtad senast 20-02-26)

Riksdagen:

SFS 1995:1212 Religionsfrihetslag (1951:680) (hämtad senast 20-05-25)

Robert McCorquodale

McCorquodale Robert. (red.) *International human rights law: Group rights*. UK: Oxford University, Moeckli Daniel, Shah Sangeeta and Sivakumaran Sandesh, 2014 (hämtad senast 20-05-26)

Roy Wallis:

Wallis, Roy. *Scientology: Therapeutic Cult to Religious Sect*. vol. 9, 1975: (hämtad senast 20-05-27)

Sanja Nilsson:

Nilsson Sanja, *Performing Perfectly: Presentations of Childhood in Knutby Filadelfia Before and After the Dissolution of the Congregation*, 2019 (hämtad senast 20-05-27)

Stephen Hanmer:

Hanmer Stephen, *CHILD RIGHTS ORGANIZATIONS AND RELIGIOUS COMMUNITIES Powerful Partnerships for Children*, 2010 (hämtad senast 20-05-27)

Unicef:

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter, UNICEF Sverige, Stockholm, 2009 (hämtad senast 20-05-25)